

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

વેચાણ વેરા નાયબ કમિશનર (કાયદો) મહેસૂલ બોર્ડ

વિરુદ્ધ

જી. એસ. પાઈ એન્ડ કંપની

૧૫ ઓક્ટોબર, ૧૯૭૯

[પી. એન. ભગવતી, વી. ડી. તુલજાપુરકર અને આર. એસ. પાઠક, ન્યાયાધીશો]

કેરળ સામાન્ય વેચાણ વેરા અધિનિયમ ૧૯૬૩, પ્રથમ અનુસૂચિની નોંધો ૫૬ અને ૨૬એ – સોનાના ઘરેણાં અને વસ્તુઓનો વ્યાપ શું તે 'બુલિયન અને સ્પેસી' છે – જી.આઈ. પાઈપો શું તે 'પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ' છે.

શબ્દો અને શબ્દપ્રયોગો 'બુલિયન', 'સ્પેસી' અને 'સેનિટરી ફિટિંગ્સ'નો અર્થ કેરળ સામાન્ય વેચાણ વેરા અધિનિયમ ૧૯૬૩, પ્રથમ અનુસૂચિની નોંધો ૫૬ અને ૨૬ઠ્ઠ.

કાયદાઓનું અર્થઘટન – વેચાણ વેરા કાયદામાં નોંધો – ધારાસભા દ્વારા  
ઉપયોગમાં લેવાયેલા શબ્દોનું અર્થઘટન તેમના લોકપ્રિય અર્થમાં થવું જોઈએ.

આ પ્રશ્નો પર કે (૧) શું આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા ખરીદાયેલા સોનાના  
ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓ કેરળ સામાન્ય વેચાણ વેરા અધિનિયમ ૧૯૫૬ ની  
પ્રથમ અનુસૂચિમાં નોંધ પદ માં આપેલા "બુલિયન અને સ્પેસી" ના વર્ણનમાં આવે  
છે કે કેમ અને (૨) આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા કરાયેલા જી.આઈ. પાઈપોના  
વેચાણના ટર્ન-ઓવરની કરપાત્રતા.

ચુકાદો: ૧. વેચાણ વેરા કાયદામાં નોંધોનું અર્થઘટન કરતી વખતે  
અર્થઘટનનો એક મુખ્ય નિયમ એ છે કે નોંધોમાં વપરાયેલા શબ્દોનો અર્થ કોઈ  
તકનીકી અર્થમાં કે વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિકોણથી નહીં પરંતુ સામાન્ય બોલચાલની ભાષામાં  
સમજ્યા મુજબ થવો જોઈએ. ધારાસભા દ્વારા વપરાયેલા શબ્દોને તેમનો લોકપ્રિય  
અર્થ આપવો જોઈએ, "તે અર્થ જે કાયદો જે વિષય-વસ્તુ સાથે કામ કરી રહ્યો છે  
તેનાથી પરિચિત લોકો તેને આપશે."

૨. "બુલિયન" તેના લોકપ્રિય અર્થમાં સોનાના ઘરેણાં કે અન્ય વસ્તુઓનો  
સમાવેશ કરી શકે નહીં. તેના સાદા સામાન્ય અર્થ મુજબ "બુલિયન" એટલે જથ્થામાં

સોનું અથવા ચાંદી. તે કાચા માલ તરીકે ગણાતા સોના અથવા ચાંદીને સૂચવે છે અને તે કાચા સોના અથવા ચાંદીના રૂપમાં અથવા સોના અથવા ચાંદીની લગડીઓ અથવા પાટના રૂપમાં હોઈ શકે છે.

૩. સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓને "બુલિયન" ગણી શકાય નહીં કારણ કે, ભલે તે જૂના અને પ્રાચીન હોય, તે કાચું કે ઘડ્યા વિનાનું સોનું અથવા જથ્થામાં સોનું નથી, પરંતુ તે સોનાના ઉત્પાદિત અથવા તૈયાર ઉત્પાદનોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. ન તો તેઓ "સ્પેસી" શબ્દપ્રયોગના અર્થમાં આવે છે. "સ્પેસી" શબ્દનો અર્થ સિક્કો થાય છે, જે કાગળના નાણાંથી અલગ પડે છે".

૪. આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા ખરીદાયેલા સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓ નોંધ પડ હેઠળ આવતા નથી અને તેઓ, "બુલિયન અને સ્પેસી" ને લાગુ પડતા ૧ ટકાના ઓછા દરે નહીં પરંતુ કાયદાની કલમ ૫(૧)(૨) સાથે વંચાતી કલમ ૫એ હેઠળ ૩ ટકાના સામાન્ય દરે કર લાદવાને પાત્ર છે.

૫. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ ઈન્ડિયન હ્યુમ પાઈપ લિમિટેડ, ૩૯ એસટીસી ૩૫૫ માં આ અદાલત દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે લોકપ્રિય અર્થ મુજબ 'સેનિટરી ફિટિંગ્સ' નો અર્થ એવી પાઈપો અથવા સામગ્રી છે જે ખાનગી ઘરો અથવા

જાહેર ઈમારતોના શૌચાલયો, મૂત્રાલયો અથવા બાથરૂમમાં વપરાય છે.

૬. આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપો 'સેનિટરી ફિટિંગ્સ' ના વર્ણનમાં ત્યારે જ આવશે જો એમ દર્શાવી શકાય અને તેમ કરવાનો બોજ મહેસૂલ વિભાગ પર રહેશે, કે તે શૌચાલયો, મૂત્રાલયો અથવા બાથરૂમમાં ઉપયોગ માટે હતી. આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ અને કર સત્તાવાળાઓનું ધ્યાન પ્રશ્નના આ પાસા તરફ દોરવામાં આવ્યું ન હતું અને રેકૉર્ડ પર એવી કોઈ સામગ્રી લાવવામાં આવી ન હતી જે એ પ્રશ્ન પર પ્રકાશ પાડે કે જી.આઈ. પાઈપોનો ઉપયોગ શેના માટે હતો. જો જી.આઈ. પાઈપો ભારે હોય અને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ પાણીનો પુરવઠો લઈ જવા માટે ભૂગર્ભમાં નાખવાનો હેતુ હોય, તો તે દેખીતી રીતે 'સેનિટરી ફિટિંગ્સ' ન હોઈ શકે.

૭. નોંધ રકમ માં માલસામાનની શ્રેણીને 'પાણી પુરવઠા પાઈપો' તરીકે નહીં પરંતુ 'પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ' તરીકે વર્ણવવામાં આવી છે. 'પાણી પુરવઠા... ફિટિંગ્સ' શબ્દો એકલવાયા જોવા મળતા નથી, પરંતુ તે 'સેનિટરી ફિટિંગ્સ' શબ્દોની સાથે ગોઠવાયેલા છે. આખો શબ્દપ્રયોગ 'પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ' એક જ શબ્દપ્રયોગ છે અને 'પાણી પુરવઠા...ફિટિંગ્સ' શબ્દોએ તરત જ આવતા શબ્દો 'સેનિટરી ફિટિંગ્સ' માંથી રંગ (અર્થ) મેળવવો જોઈએ. જે

સંદર્ભમાં 'પાણી પુરવઠા.....ફિટિંગ્સ' શબ્દપ્રયોગ આવે છે તેમાં તેનો અર્થ એવી પાઈપો અથવા સામગ્રી છે જે ખાનગી ઘરોના કે જાહેર ઇમારતોના શૌચાલયો, મૂત્રાલયો અથવા બાથરૂમમાં અથવા ત્યાં સુધી પાણીનો પુરવઠો પહોંચાડવા માટે વાપરવાના હેતુથી હોય અને તેમાં એક વિસ્તાર કે સ્થળેથી બીજી જગ્યાએ પાણીનો પુરવઠો લઈ જવા માટે મુખ્ય પાઈપ તરીકે ભૂગર્ભમાં નાખવામાં આવતી ભારે પાઈપોનો સમાવેશ થતો નથી.

૮. આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપો સુધીનો સવાલ છે ત્યાં સુધી, કેસ એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરને મોકલવામાં આવ્યો છે જેથી હાલની સામગ્રીના આધારે, તેમજ રજૂ કરવામાં આવી શકે તેવી અન્ય સામગ્રીના આધારે એ નક્કી કરી શકાય કે શું આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપો "પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ" ના વર્ણનમાં આવે છે કે જેથી નોંધ રકમે હેઠળ ૭ ટકાના ઊંચા દરે વેચાણ વેરો વસૂલવા પાત્ર બને.

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન: ૧૯૭૮ ની સિવિલ અપીલ નંબર ૨૪૨૨.

કેરળ હાઈકોર્ટના ટીઆરસી નંબર ૬૩/૭૬ માં તારીખ ૧૩-૨-૧૯૭૮ ના ચુકાદા અને આદેશથી વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તા માટે એમ. એમ. અબ્દુલ ખાદર, વી. જે. ફાન્સિસ અને એમ. એ. ફિરોઝ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમુર્તિશ્રી ભગવતી દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો . આ અપીલમાં નિર્ણય માટે ઊભા થતા કાયદાના પ્રશ્નો ખૂબ જ સાંકડા દાયરામાં રહેલા છે અને તેના જવાબો આપવામાં કોઈ મુશ્કેલી ઊભી કરતા નથી. વેચાણ વેરા કાયદા હેઠળ ઊભા થતા આ સામાન્ય પ્રકારના પ્રશ્નો છે, એટલે કે, આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચવામાં આવતી કે ખરીદવામાં આવતી કોઈ ચોક્કસ ચીજવસ્તુ એક નોંધમાં આવે છે કે બીજી નોંધમાં આવે છે. આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ હંમેશા એવી દલીલ કરે છે કે તે એવી નોંધમાં આવે છે જે ઓછા કરનો દર આકર્ષે છે જ્યારે મહેસૂલ વિભાગ હંમેશા તેને વધુ કરનો દર આકર્ષતી નોંધમાં લાવવાનો પ્રયાસ કરે છે.

અહીં વિચારણા માટે બે પ્રશ્નો ઊભા થાય છે. એક પ્રશ્ન એ છે કે શું આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા કેટલાક સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓને ઓગાળીને ઓગળેલા સોનામાંથી નવા ઘરેણાં કે અન્ય વસ્તુઓ બનાવવાના હેતુથી ખરીદવામાં આવેલ સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓ કેરળ સામાન્ય વેચાણ વેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ (જે હવે પછી "કાયદા" તરીકે ઓળખાશે) ની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નોંધ પદ ની અંદર આવે છે કે જેમાં "બુલિયન અને સ્પેસી" લખેલું છે.

જો આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા ખરીદવામાં આવેલા સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓ આ નોંધમાં આવતી હોય, તો આ માલની ખરીદીના ટર્ન-ઓવર પર ૧ ટકાના દરે કર લાદવાને પાત્ર રહેશે, જ્યારે જો આ માલ નોંધમાં ન આવતો હોય અને કાયદાની કલમ ૫(૧)(૨) સાથે વાંચવામાં આવતી કલમ પાંચે હેઠળ કરપાત્ર હોય તો તેના પર ૩ ટકાના દરે કર લાગશે. બીજો પ્રશ્ન આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવતા જી.આઈ. પાઈપોના વેચાણના ટર્ન-ઓવર પર કર લાદવાને લગતો છે અને તે એ મુદ્દો ઊભો કરે છે કે શું આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપો કાયદાની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નોંધ રકમે માં આવે છે જેમાં "પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ" વાંચવામાં આવે છે. જો તેઓ આ નોંધમાં આવતા ન હોય, તો તેમના વેચાણના ટર્ન-ઓવર પર કાયદાની કલમ ૫(૧)(૨) હેઠળ ૩ ટકાના દરે કર લાગવા પાત્ર રહેશે, પરંતુ જો તેઓ આવતા હોય, તો કરનો દર ૭ ટકા રહેશે. વેચાણ વેરા અધિકારી, અને અપીલમાં એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરે આકારણી પાત્ર વ્યક્તિની વિરુદ્ધમાં બંને પ્રશ્નોનો નિર્ણય કર્યો અને સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓની ખરીદીના ટર્ન-ઓવર પર ૩ ટકાના દરે અને જી.આઈ. પાઈપોના વેચાણના ટર્ન-ઓવર પર ૭ ટકાના દરે કર લાદ્યો. આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વધુ અપીલ પર ટ્રિબ્યુનલ, કર સત્તાવાળાઓ દ્વારા લેવામાં આવેલા મત સાથે અસંમત થઈ અને એમ ઠરાવીને કે આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા ખરીદાયેલા સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓ નોંધ પદ ના અર્થમાં "બુલિયન અને સ્પેસી" હતા અને આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલા જી.આઈ. પાઈપો

નોંધ રકમે માં "પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ" શબ્દપ્રયોગ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યા ન હતા, તેના દ્વારા દાવો કરાયેલા ઓછા દરે આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ પર કર લાઘો. મહેસૂલ વિભાગે ત્યારબાદ આ બાબતને હાઈકોર્ટમાં સમીક્ષા દ્વારા લીધી, પરંતુ હાઈકોર્ટે પણ એ જ મત લીધો અને ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાને સમર્થન આપ્યું. હાઈકોર્ટના આ નિર્ણયને આ અદાલત પાસેથી વિશેષ રજા મેળવ્યા બાદ મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી વર્તમાન અપીલમાં પડકારવામાં આવ્યો છે.

અમે સૌપ્રથમ એ પ્રશ્ન પર વિચાર કરીશું કે આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા ખરીદાયેલા સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓ નોંધ પક માં આપેલા "બુલિયન અને સ્પેસી" ના વર્ણનમાં આવે છે કે કેમ. આ નોંધમાં બે શબ્દપ્રયોગો છે જે વિચારણા માંગી લે છે; એક "બુલિયન" છે અને બીજો "સ્પેસી" છે. હવે અર્થઘટનનો એક મુખ્ય નિયમ છે જે વેચાણ વેરા કાયદામાં નોંધોનું અર્થઘટન કરતી વખતે હંમેશા ધ્યાનમાં રાખવો પડે છે અને તે એ છે કે નોંધોમાં વપરાયેલા શબ્દોનો અર્થ કોઈ તકનીકી અર્થમાં કે વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિકોણથી નહીં પરંતુ સામાન્ય બોલચાલની ભાષામાં સમજ્યા મુજબ થવો જોઈએ. આપણે ધારાસભા દ્વારા વપરાયેલા શબ્દોને તેમનો લોકપ્રિય અર્થ આપવો જોઈએ, "તે અર્થ જે કાયદો જે વિષય-વસ્તુ સાથે કામ કરી રહ્યો છે તેનાથી પરિચિત લોકો તેને આપશે". તેથી, "બુલિયન" શબ્દનું અર્થઘટન

સામાન્ય બોલચાલની ભાષા અનુસાર થવું જોઈએ અને તેને એવો અર્થ આપવો જોઈએ કે જે લોકો આ ચીજવસ્તુથી પરિચિત છે તે લોકો તેને આપશે. હવે એ દેખીતું છે કે "બુલિયન" તેના લોકપ્રિય અર્થમાં સોનાના ઘરેણાં કે અન્ય વસ્તુઓનો સમાવેશ કરી શકે નહીં. તેના સાદા સામાન્ય અર્થ મુજબ "બુલિયન" એટલે જથ્થામાં સોનું અથવા ચાંદી. તે કાચા માલ તરીકે ગણાતા સોના અથવા ચાંદીને સૂચવે છે અને તે કાચા સોના અથવા ચાંદીના રૂપમાં અથવા સોના અથવા ચાંદીની લગડીઓ અથવા પાટના રૂપમાં હોઈ શકે છે. શોર્ટર ઓક્સફોર્ડ ડિક્શનરી "બુલિયન" નો અર્થ "સોના અથવા ચાંદીના ગઢા તરીકે આપે છે; જેને કાચા માલ તરીકે ગણવામાં આવતા સિક્કાવાળા અથવા ઉત્પાદિત સોના અથવા ચાંદીને પણ લાગુ પડે છે." તેવી જ રીતે જોવિટની ડિક્શનરી ઓફ ઇંગ્લિશ લો અને વ્હાર્ટનના લો લેક્સિકનમાં પણ આપણે શોધી કાઢીએ છીએ કે "બુલિયન" શબ્દ માટે નીચેનો અર્થ આપવામાં આવ્યો છે, "જથ્થામાં સિક્કા વિનાનું સોનું અને ચાંદી. આ ધાતુઓને એવું ત્યારે કહેવામાં આવે છે, કાં તો જ્યારે મૂળ ધાતુમાંથી ઓગાળવામાં આવે છે અને સંપૂર્ણપણે શુદ્ધ હોતી નથી, અથવા જ્યાં તેઓ સંપૂર્ણપણે શુદ્ધ હોય છે, પરંતુ તેને પાટ કે લગડીઓમાં અથવા કોઈપણ અણઘડ સ્વરૂપમાં, કોઈપણ ડિગ્રીની શુદ્ધતામાં ઓગાળવામાં આવે છે". તેથી, તે જોઈ શકાશે કે સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓને "બુલિયન" ગણી શકાય નહીં કારણ કે, ભલે તે જૂના અને પ્રાચીન હોય, તે કાચું કે ઘડ્યા વિનાનું સોનું અથવા જથ્થામાં સોનું નથી, પરંતુ તે સોનાના ઉત્પાદિત અથવા તૈયાર ઉત્પાદનોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. ન તો તેઓ "સ્પેસી"

શબ્દપ્રયોગના અર્થમાં આવે છે. "સ્પેસી" શબ્દનો માન્ય અર્થ છે અને વેબસ્ટરની ન્યુ વર્લ્ડ ડિક્શનરી અનુસાર, તેનો અર્થ "સિક્કો, જે કાગળના નાણાંથી અલગ પડે છે" થાય છે. કાયદાકીય શબ્દકોશો પણ સમાન અર્થ આપે છે. વ્હાર્ટનનો લો લેક્સિકન અને જોવિટની ડિક્શનરી ઓફ ઇંગ્લિશ લો "સ્પેસી" નો અર્થ "ધાતુના નાણાં" તરીકે દર્શાવે છે અને બ્લેકની લો ડિક્શનરીમાં, તેને "કિંમતી ધાતુઓના સિક્કા, ચોક્કસ વજન અને શુદ્ધતાવાળા, અને સરકારની મહોર ધરાવતા, જે ચલણ તરીકે તેનું મૂલ્ય દર્શાવે છે" તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યું છે જ્યારે "વર્સ એન્ડ ફ્રેઝીસ પરમેનન્ટ એડિશન-વોલ્યુમ ૩૯એ" પણ સમાન અર્થ આપે છે. તેથી, સામાન્ય બોલચાલની ભાષા અનુસાર, "સ્પેસી" શબ્દનો અર્થ કોઈપણ ધાતુનો સિક્કો છે જેનો ઉપયોગ ચલણ તરીકે થાય છે અને જો તે સાચો અર્થ હોય, તો તે દેખીતું છે કે સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓને "સ્પેસી" તરીકે વર્ણવી શકાય નહીં. આમ તે સ્પષ્ટ જણાશે કે આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા ખરીદાયેલા સોનાના ઘરેણાં, અને અન્ય વસ્તુઓ નોંધ પડ હેઠળ આવતા નથી અને તેઓ, તે મુજબ, "બુલિયન અને સ્પેસી" ને લાગુ પડતા ૧ ટકાના ઓછા દરે નહીં પરંતુ કાયદાની કલમ ૫(૧)(૨) સાથે વંચાતી કલમ ૫એ હેઠળ ૩ ટકાના સામાન્ય દરે કર લાદવાને પાત્ર છે.

તે આપણને આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા બનાવેલા જી.આઈ. પાઈપોના વેચાણના ટર્નઓવરની કરપાત્રતા અંગેના બીજા પ્રશ્ન તરફ દોરી જાય છે. મહેસૂલ

વિભાગે દલીલ કરી કે જી.આઈ. પાઈપો નોંધ રકમ માં "પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ" વર્ણનમાં આવે છે જેથી ૭ ટકાના ઊંચા દરે કર લાગવા પાત્ર બને જ્યારે આકારણી પાત્ર વ્યક્તિએ દલીલ કરી કે તેઓ આ શબ્દપ્રયોગ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યા નથી અને, તેથી, કાયદાની કલમ ૫(૧)(૨) હેઠળ માત્ર ૩% ના ઓછા દરે કરપાત્ર છે. આ પ્રશ્નનો નિર્ણય "પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ" શબ્દોના સાચા અર્થઘટન પર આધારિત છે. જ્યાં સુધી "સેનિટરી ફિટિંગ્સ" શબ્દપ્રયોગનો સંબંધ છે, તેને ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ ઇન્ડિયન હ્યુમ પાઈપ લિમિટેડમાં આ અદાલત દ્વારા ન્યાયિક અર્થઘટન પ્રાપ્ત થયું છે જ્યાં એવું સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું છે કે શબ્દના લોકપ્રિય અર્થ મુજબ "સેનિટરી ફિટિંગ્સ" નો અર્થ એવી પાઈપો અથવા સામગ્રી છે જે ખાનગી ઘરોના કે જાહેર ઇમારતોના શૌચાલયો, મૂત્રાલયો અથવા બાથરૂમમાં વપરાય છે. તેથી, આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપો માત્ર ત્યારે જ "સેનિટરી ફિટિંગ્સ" ના વર્ણનમાં આવશે જો એમ દર્શાવી શકાય અને તેમ કરવાનો બોજ મહેસૂલ વિભાગ પર રહેશે, કે તે શૌચાલયો, મૂત્રાલયો અથવા બાથરૂમમાં ઉપયોગ માટે હતી. એવું લાગતું નથી કે આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ અને કર સત્તાવાળાઓનું ધ્યાન પ્રશ્નના આ પાસા તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું અને તેથી રેકૉર્ડ પર એવી કોઈ સામગ્રી લાવવામાં આવી ન હતી જે એ પ્રશ્ન પર પ્રકાશ પાડે કે જી.આઈ. પાઈપોનો હેતુ શેના ઉપયોગ માટે હતો. જો જી.આઈ. પાઈપો ભારે હોય અને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ પાણીનો પુરવઠો લઈ જવા માટે ભૂગર્ભમાં નાખવાનો હેતુ હોય, તો તે દેખીતી રીતે "સેનિટરી ફિટિંગ્સ"

ન હોઈ શકે. જોકે, આ એક એવો પ્રશ્ન છે જે મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ દ્વારા વિચારવામાં આવ્યો નથી અને તેથી આ કેસ એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરને મોકલવો પડશે તે નક્કી કરવાના હેતુથી કે આ અદાલતે "સેનિટરી ફિટિંગ્સ" શબ્દપ્રયોગ પર જે અર્થ મૂક્યો છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને, આકારણી પાત્ર વ્યક્તિઓ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપો તે વર્ણનમાં આવે છે કે કેમ.

પરંતુ મહેસૂલ વિભાગે દલીલ કરી હતી કે જો જી.આઈ. પાઈપો તે શબ્દપ્રયોગના અર્થમાં "સેનિટરી ફિટિંગ્સ" ન હોય તો પણ, તેઓ હજુ પણ "પાણી પુરવઠા...ફિટિંગ્સ" ના વર્ણનમાં આવશે. હવે, એ ચાલુ રાખવું જોઈએ કે નોંધ રજૂઆતમાં માલસામાનની શ્રેણીને "પાણી પુરવઠા પાઈપો" તરીકે નહીં પરંતુ "પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ" તરીકે વર્ણવવામાં આવી છે. "ફિટિંગ્સ" શબ્દનો ઉપયોગ સૂચવે છે કે આ શબ્દપ્રયોગ એવી વસ્તુઓ અથવા ચીજોનો સંદર્ભ આપવાના હેતુથી છે જે મકાનના ફ્લોર અથવા દિવાલો પર ફિટ અથવા નિશ્ચિત કરવામાં આવે છે અને કોઈ ચોક્કસ કિસ્સામાં બહાર ફિટ કરેલી અથવા નિશ્ચિત કરેલી વસ્તુઓ અથવા સામગ્રીનો પણ સમાવેશ થઈ શકે છે, જો કે તેઓ ઈમારત અથવા તેના ભાગ સાથે જોડાયેલ અથવા સહાયક તરીકે ગણી શકાય, જેમ કે, ઉદાહરણ તરીકે, કમોડમાંથી મળ-મૂત્રને સેપ્ટિક ટાંકી સુધી લઈ જતી પાઈપ, પરંતુ તેમાં પાણીનો પુરવઠો લઈ જવા માટે ભૂગર્ભમાં નાખેલી પાઈપોનો સમાવેશ થઈ શકતો નથી. વધુમાં, "પાણી

પુરવઠા.... ફિટિંગ્સ" શબ્દો એકલવાયા જોવા મળતા નથી, પરંતુ તે "સેનિટરી ફિટિંગ્સ" શબ્દોની સાથે ગોઠવીને વપરાય છે. આખો શબ્દપ્રયોગ "પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ" એક જ શબ્દપ્રયોગ છે અને "પાણી પુરવઠા.....ફિટિંગ્સ" શબ્દોએ તરત જ આવતા શબ્દો "સેનિટરી ફિટિંગ્સ" માંથી રંગ (અર્થ) મેળવવો જોઈએ. તેથી, અમારો મત એવો છે કે જે સંદર્ભમાં "પાણી પુરવઠા.....ફિટિંગ્સ" શબ્દપ્રયોગ આવે છે તેમાં તેનો અર્થ એવી પાઈપો અથવા સામગ્રી છે જે ખાનગી ઘરો અથવા જાહેર ઈમારતોના શૌચાલયો, મૂત્રાલયો અથવા બાથરૂમમાં અથવા ત્યાં સુધી પાણીનો પુરવઠો પહોંચાડવા માટે વાપરવાના હેતુથી હોય અને તેમાં એક વિસ્તાર કે સ્થળેથી બીજી જગ્યાએ પાણીનો પુરવઠો લઈ જવા માટે મુખ્ય પાઈપ તરીકે ભૂગર્ભમાં નાખવામાં આવતી ભારે પાઈપોનો સમાવેશ થતો નથી. તેથી, આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપો "પાણી પુરવઠા..... ફિટિંગ્સ" છે કે કેમ તે નક્કી કરવાના હેતુથી પણ, તેઓનો હેતુ કયા ઉપયોગ માટે હતો તે શોધવું પડશે અને આ પ્રશ્નને આ દૃષ્ટિકોણથી સંપર્ક કરવામાં આવ્યો ન હોવાથી, અમે વિચારીએ છીએ કે આ કેસને એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનર પાસે પાછો મોકલવો ઈચ્છનીય છે, એ નક્કી કરવાના હેતુથી કે અમે "પાણી પુરવઠા.....ફિટિંગ્સ" શબ્દો પર મૂકેલા આ અર્થના પ્રકાશમાં, આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપોને "પાણી પુરવઠા.....ફિટિંગ્સ" કહી શકાય કે કેમ.

અમે, તેથી, અપીલને મંજૂરી આપીએ છીએ, હાઈકોર્ટ, ટ્રિબ્યુનલ અને એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનર દ્વારા કરવામાં આવેલા આદેશોને બાજુ પર રાખીએ છીએ અને ઠરાવીએ છીએ કે જ્યાં સુધી આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા ખરીદવામાં આવેલા સોનાના ઘરેણાં અને અન્ય વસ્તુઓનો સંબંધ છે, તેઓ કાયદાની કલમ ૫(૧)(૨) સાથે વંચાતી કલમ ૫એ હેઠળ ૩ ટકાના સામાન્ય દરે કર લાદવાને પાત્ર હતા અને જ્યાં સુધી આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપોનો સંબંધ છે, અમે કેસને એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરને મોકલીએ છીએ જેથી હાલની સામગ્રીના આધારે તેમજ રજૂ કરવામાં આવી શકે તેવી અન્ય સામગ્રીના આધારે એ નક્કી કરી શકાય કે શું આકારણી પાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વેચાયેલી જી.આઈ. પાઈપો "પાણી પુરવઠા અને સેનિટરી ફિટિંગ્સ" ના વર્ણનમાં આવે છે કે જેથી નોંધ રકમે હેઠળ ૭ ટકાના ઊંચા દરે વેચાણ વેરો વસૂલવા પાત્ર બને.

અપીલના ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ રહેશે નહીં.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી.

*This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.*

=====

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

***DISCLAIMER:*** *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*